

**SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF THE IMPLEMENTATION OF THE
ACTIVITY APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF A MODERN
PRESCHOOL INSTITUTION**

**НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Валентина Каракаш

аспірантка

E-mail: valia.karakash98@gmail.com

Ізмаїльський державний гуманітарний

університет, Україна

Valentina Karakash

postgraduate student

E-mail: valia.karakash98@gmail.com

Izmail State University of Humanities,

Ukraine

ABSTRACT

The article considers the concepts of an activity-based approach in the educational process of pre-school education institution at the theoretical level. The main conditions for effective implementation of the activity-based approach in the educational process are highlighted. The concepts of «activity-based approach», «partnership activity», and «active training methods» are substantiated. Theoretical and practical features of the implementation of the activity-based approach in the conditions of preschool education institutions are highlighted. Specific principles of the activity approach are described. The forms and means of implementing the activity-based approach in modern health systems are substantiated. The goal of the activity approach in health care is highlighted, namely, the education of the child's personality as a subject of life activity. The most important areas of work of a pre-school education institution teacher in the process of implementing an activity-based approach are described. The types of activities in the implementation of the activity-based approach that can be considered acceptable forms of practice for a preschool child are reflected. The structure of direct educational activity in the technology of the activity method is proposed, which includes six consecutive stages. The theory (concept) of activity that is leading in pedagogy and psychology is described. Techniques and methods that form the ability to independently acquire new knowledge, collect the necessary information, put forward hypotheses, draw conclusions and generalizations, and develop preschool children's skills of independence and self-development are justified. A number of activities are given, such as gaming, including Story-role-playing, playing with rules and other types of games, communicative, cognitive research, as well as the perception of fiction and folklore, self-service and elementary household work, musical and motor forms of activity of the child, which are aimed at an activity-based approach in the educational process of pre-school education institution. The golden rules of the activity approach are defined: give the child the joy of creativity, awareness of the author's voice; lead the child from his own experience to the social one; be not «above the child», but «next to the child»; enjoy the questions of pre-schoolers, but do not rush to answer; teach to analyze each stage of work.

Key words: activity approach, educational process, pre-school education institution, subject, personality, partnership activity, theoretical and practical experience, integration processes.

Постановка проблеми та актуальність теми. Зміни, які відбуваються в мінливому світі, вимагають виховання активної, творчої особистості, яка, на відміну від людини-виконавця, здатна адаптуватися до стрімких змін у суспільстві. Тому мета дошкільної освіти визначає підготовку компетентної особистості дитини дошкільного віку, яка буде здатна вирішувати нестандартні ситуації, зможе проявити себе на практиці, буде смілива та креативна

в своїх діях. Очевидно, що діяльнісний підхід посідає провідне місце у роботі вихователя сучасного закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО). В освітньому процесі закладу дошкільної освіти використання різноманітних форм, прийомів та методів реалізації діяльнісного підходу сприятиме розвитку творчої особистості дитини, яка зможе обирати, оцінювати, критично мислити, діяти всупереч поширеним стереотипам, набувати через власний досвід м'які, гнучкі навички, програмувати і конструювати різні види діяльності, що задовольнятимуть потреби в її саморозвитку та самореалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Діяльнісний підхід знайшов широке відображення в наукових дослідженнях, що вивчають різні аспекти підготовки дітей до сьогоднішніх реалій життя. Даний підхід являє собою «методологічний напрям дослідження, що передбачає опис, пояснення і проєктування різних предметів, що підлягають науковому розгляду з позиції діяльності» (Самойлов, Ціперко, 2022: 7). Діяльність як філософську категорію вивчали М. Каган, П. Копнін, Є. Юдін та ін.

Психологічні аспекти діяльності ґрунтовно досліджували О. Анісімов, А. Асмолов, М. Басов, Л. Виготський, Г. Костюк, А. Леонтьєв (Леонтьєв, 1975), В. Рубцов, С. Рубінштейн (Рубінштейн, 1989), Г. Щедровицький та інші науковці.

За результатами теоретичного аналізу наукових джерел з'ясовано, що діяльнісний підхід як психолого-педагогічне явище виступав предметом наукових розвідок сучасних українських вчених (Г. Атанова, І. Беха, Л. Зайцевої, Н. Гузій, Г. Іванюк, В. Лозової, Т. Севустьяненко, Б. Сусь, М. Шут) і зарубіжних дослідників (О. Бондаревської, І. Зимньої, Т. Стефановської, В. Серікова, С. Якиманської та ін.).

Мета статті: уточнити психолого-педагогічну сутність діяльнісного підходу та обґрунтувати науково-теоретичні засади його ефективного застосування в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових праць дозволив сформулювати робоче визначення «діяльності» як форми психічної активності особистості, спрямованої на пізнання і перетворення світу і самої дитини. Значущість концепції діяльнісного підходу в освітньому процесі визначається тим, що засвоєння змісту навчання і розвиток дитини відбувається не шляхом передачі деякої навчально-пізнавальної інформації, а в процесі її власної активної діяльності, що орієнтує не тільки на засвоєння знань, але і на способи цього засвоєння, а також, що важливо в контексті нашого дослідження, на зразки та способи мислення, на розвиток творчого потенціалу особистості на базі освоєння знань, умінь і навичок, які повинні бути покладені в основу вибору і структурування змісту освіти.

Прихильники діяльнісного підходу обґрунтували положення, згідно з яким зміст освіти дозволяє «вести за собою» розумовий розвиток (Л. Виготський), проєктувати і формувати певний тип мислення, в нашому випадку понятійно-образне як найбільш продуктивне для дітей дошкільного віку.

Діяльнісний підхід орієнтує на отримання запланованого результату педагогічного впливу у формі розвитку інтелекту і особистості дитини, внаслідок використання педагогом всіх компонентів системи навчання, обліку індивідуальних особливостей кожної дитини, що в кінцевому підсумку і забезпечує зростання творчого потенціалу, пізнавальних мотивів, збагачення форм взаємодії в пізнавальній діяльності і більш успішне засвоєння знань.

Таким чином, діяльність є необхідною умовою повноцінного психічного розвитку особистості дитини, вона забезпечує розвиток психічних якостей особистості, вдосконалення її пізнавальних процесів, розширення форм пізнання дійсності і формування власного досвіду.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається відродження прагматичної освіти, тобто «навчання через діяльність», де особистість повинна мати можливість самостійно вибирати мету, проблему, напрямки дій. Навчання розвиває дитину не тільки своїм змістом, а й процесуальним боком, тобто тим, як саме воно організовано. Ця вимога реалізується переважно в діяльнісному підході до організації навчання старших дошкільників.

Діяльнісний підхід в становленні особистості своїми витоками йде в глибину історії. Праця як матеріальна перетворювальна предметна діяльність в ході історії була першою причиною і умовою становлення і розвитку всіх людських якостей.

На сучасному етапі розвитку освіти в ЗДО діяльнісний підхід пов'язаний не з самою діяльністю як такою, а з діяльністю, як засобом становлення і розвитку особистості дитини. Результатом освітньої діяльності є особистість, здатна вибирати, оцінювати, програмувати і конструювати види діяльності, адекватні її природі, задовольняти свої потреби в саморозвитку, самореалізації; особистість, яка здатна перетворювати власну життєву діяльність на предмет практичного перетворення, особистість, здатна оцінювати себе, вибирати способи своєї діяльності, контролювати її хід і результати (Рубінштейн, 1989).

У психолого-педагогічних дослідженнях, предметом яких виступають ціннісні орієнтації особистості, їх формування пов'язується з активною діяльністю індивіда. Саме завдяки перетворенню дійсності особистість стає суб'єктом пізнання, оскільки «реальною базою особистості є сукупність її суспільних за своєю природою відносин, що реалізуються діяльністю» (Леонтьєв, 1975).

Особливо цінним для розкриття сутності діяльнісного підходу у контексті нашого дослідження є той факт, що «суб'єкт може проявити себе у своїй діяльності, самовизначається в ній», як підкреслює С. Рубінштейн, та «відповідно до діяльнісного підходу дитина в цілісній системі освітнього процесу виступає і як суб'єкт діяльності, і як суб'єкт розвитку власної особистості» (Рубінштейн, 1989). Таким чином, діяльнісний підхід виступає основою періодизації дитячого розвитку, при цьому враховується характер і закони зміни типів провідної діяльності у формуванні особистості дитини. Підхід у своїх теоретичних і практичних підставах включає науково обґрунтовані положення про те, що всі психологічні новоутворення визначаються здійснюваною дитиною провідною діяльністю і потребою зміни цієї діяльності. Так, О. Нікітіна визначає діяльнісний підхід як «організацію і управління цілеспрямованої навчально-виховною діяльністю особистості в загальному контексті її життєдіяльності – спрямованості інтересів, життєвих планів, ціннісних орієнтацій, розуміння сенсу навчання і виховання, особистісного досвіду в інтересах становлення суб'єктності дитини» (Нікітіна, 2012: 474).

Як зазначає Г. Пустовіт, «важливий елемент діяльнісного підходу – навчальне завдання, вирішення якого вимагає від суб'єкта відкриття і освоєння в навчальній діяльності загального способу (принципу, закономірності) вирішення широкого кола проблем. Поставити навчальну задачу – значить ввести дитину в ситуацію, що вимагає орієнтації на загальний спосіб її вирішення у всіх можливих окремих і конкретних умовах» (Пустовіт, 2007: 4). З позицій визначення діалектичної єдності особистісного і діяльнісного підходів у педагогіці В. Лозова підкреслює: «Діяльнісний підхід спрямований на таку організацію суб'єкта, в якій би він був активним у пізнанні, праці, спілкуванні, своєму особистісному розвитку» (Лозова, 2002: 97).

Отже, метою діяльнісного підходу у ЗДО є виховання особистості дитини як суб'єкта життєдіяльності. Бути суб'єктом – бути господарем власної діяльності: визначати цілі, розв'язувати завдання, відповідати за результати. Іншими словами, дитина – випускник ЗДО повинна володіти особистісними характеристиками, з-поміж яких ініціативність, самостійність, упевненість у своїх силах, позитивне ставлення до себе та інших, розвинена уява, здатність до вольових зусиль, допитливість. Згідно сучасних вимог, метою закладу дошкільної освіти є забезпечення успішного емоційного, комунікативного, фізичного і психічного розвитку дитини. Вихователі мають сформувати стійкість до стресів, зовнішньої і внутрішньої агресії, стимулювати розвиток творчих здібностей, бажання вчитися. При цьому треба враховувати, що «діти сьогоднішні, це не ті діти, що були вчора» (Нікітіна, 2012: 475).

Освітня діяльність у ЗДО реалізується через організацію різних видів дитячої діяльності (ігрової, рухової, комунікативної, трудової, пізнавально – дослідницької та ін.) або їх інтеграцію з використанням різноманітних форм і методів роботи, вибір яких здійснюється

педагогами самостійно в залежності від контингенту дітей, рівня освоєння освітньої програми дошкільної освіти і вирішення конкретних освітніх завдань. У змісті оновленого Базового компоненту дошкільної освіти є вказівка на те, які види діяльності можна вважати прийнятними формами практики для дитини дошкільного віку: в ранньому віці (1 рік – 3 роки) – предметна діяльність та ігри зі складовими і динамічними іграшками; для дітей дошкільного віку (3 роки – 7 років) – низка видів діяльності, насамперед ігрова, включаючи сюжетно-рольову гру та ін. Виділяються сутнісні ознаки спільної діяльності дорослих і дітей – наявність партнерської позиції дорослого і партнерської форми організації (співпраця дорослого і дітей, можливість вільного розміщення, переміщення і спілкування дітей).

Суттєвою особливістю партнерської діяльності дорослого з дітьми є відкритість в бік вільної самостійної діяльності самих дошкільників. У той же час партнерська діяльність дорослого відкрита для проєктування відповідно до інтересів дітей. Вихователь, ґрунтуючись на інтересах і грі дітей, пропонує їм види діяльності, які стимулюють їх пізнавальний інтерес. Надаючи дітям можливість прямого контакту з людьми, матеріалами і реальним життєвим досвідом, вихователь стимулює інтелектуальний розвиток дитини (Воронюк, 2022: 5).

Тематичні ігрові центри дають дітям можливість самостійного вибору матеріалів і, відповідно, галузі пізнання. Різні теми, масштабні завдання (проєкти) також повинні враховувати інтереси дітей. Інтер'єр групи має бути організований таким чином, щоб дітям був наданий досить широкий вибір центрів і матеріалів. В обстановці, орієнтованій на дитину, діти: роблять вибір; активно грають; використовують матеріали, яким можна знайти більш ніж одне застосування; працюють всі разом і піклуються один про одного; відповідають за свої вчинки.

Між вихователями і дітьми має бути взаємна повага. Повага є необхідним елементом в тому співтоваристві, якою є група ЗДО. Вихователі подають приклад взаєморозуміння, поваги і турботи один про одного, яких вони чекають від дітей. Ступінь поваги, який діти відчувають з боку інших людей, являє собою ключовий фактор розвитку у них самоповаги. А самоповага, в свою чергу, закладає міцні основи позитивних взаємин з іншими дітьми. Коли педагоги проявляють повагу до кожної дитини в групі, діти вчаться прийняття всіх інших дітей – і тих, хто повільно бігає, і тих, хто відмінно малює, і навіть дітей з незвичайною або конфліктною поведінкою (Воронюк, 2022: 6). У сучасних умовах в освітньому процесі ЗДО зростає актуальність використання прийомів і методів, які формують вміння дитини самостійно здобувати нові знання. Саме для цього педагогові необхідно збудувати дитячу діяльність так, щоб у вихованців виник пізнавальний інтерес, для чого їх потрібно зіштовхнути з «переборною трудністю» (Л. Виготський), тобто створити проблемну ситуацію, а щоб вирішити її, потрібно виконати певні навчальні дії і вже на цьому етапі створити для кожного ситуацію успіху. Забезпечення психологічного комфорту, віра в сили кожної дитини, орієнтація на творчий розвиток, мотивування до діяльності – все це сторони діяльнісного підходу.

Сучасні активні методи навчання та виховання дітей дошкільного віку безумовно спираються на діяльнісний підхід. Як відомо, активні методи навчання – методи, що стимулюють пізнавальну діяльність вихованців та будуються, в основному, на діалозі, що передбачає вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми. Крім діалогу, активні методи використовують і полілог, тобто розмову багатьох учасників. При цьому передбачається, що роль мовця переходить від однієї особи до іншої, забезпечуючи багаторівневу і різнобічну комунікацію всіх учасників освітнього процесу.

Для кожного етапу освітньої діяльності використовуються свої активні методи, що дозволяють ефективно вирішувати конкретні завдання. Реалізація технології діяльнісного методу в практичному викладанні забезпечується наступною системою дидактичних принципів:

1. Принцип діяльності полягає в тому, що дитина, отримуючи знання не в готовому вигляді, а здобуваючи їх сама.

2. Принцип безперервності означає таку організацію навчання, коли результат діяльності на кожному попередньому етапі забезпечує початок наступного етапу.

3. Принцип цілісного уявлення про світ означає, що у дитини має бути сформовано узагальнене, цілісне уявлення про світ.

4. Принцип психологічної комфортності передбачає зменшення впливу стресогенних факторів, створення в освітньому процесі ЗДО доброзичливої атмосфери, орієнтованої на реалізацію ідей педагогіки співпраці.

5. Принцип варіативності передбачає розвиток у дітей варіативного мислення, тобто розуміння можливості існування різних варіантів вирішення проблеми, формування здатності до систематичного перебору варіантів і вибору оптимального з них.

6. Принцип творчості передбачає максимальну орієнтацію на творчий початок в освітній діяльності дошкільників, набуття ними власного досвіду творчої діяльності, а також формування здатності самостійно знаходити шляхи розв'язання нестандартних завдань (Воронюк, 2022: 6).

Основними формами, реалізованими в рамках діяльнісного підходу в ЗДО, використовуючи активні форми розвитку і виховання дошкільників, виступають: освітні, ігрові та навчальні ситуації, пізнавальні заняття, робота в куточку конструювання, вирішення проблемних ситуацій, пов'язаних зі знаходженням шляхів створення будівель з конструктора LEGO, ігрові вправи та ігрові проблемні ситуації, розвиваючі та здоров'язберігаючі ігри.

Перевагою активних форм роботи з дітьми, реалізуючи діяльнісний підхід в ЗДО, постає те, що вони є також складовими розвивального навчання, оскільки саме на його основі здійснюється розвиток пізнавальних конструктивно-моделюючих навичок дітей, уміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в просторі; це підвищує якість освітнього процесу в групі; служить розвитку творчого мислення дітей дошкільного віку; сприяє розвитку взаємодії між вихованцями групи.

Таким чином, основні завдання педагога сучасного ЗДО пов'язані, перш за все, з організацією повноцінного проживання дитиною свого дитинства, з формуванням базових основ культури особистості, всебічним розвитком психічних і фізичних якостей з урахуванням індивідуальних особливостей дітей. Вихователь ЗДО покликаний підготувати дитину до успішного навчання в школі і повноцінного дорослого життя. Тобто принцип безперервності забезпечує спадкоємні зв'язки між ЗДО і початковою школою на рівні технологій, змісту і методик з позицій формування готовності дітей до подальшого успішного навчання, праці, життя у всіх її проявах, а також розвитку здатності до самореалізації і саморозвитку через різні види дитячої діяльності. Під час організації освітньої діяльності в рамках діяльнісного підходу в ЗДО необхідно пам'ятати, що дошкільник – це перш за все діяч, який прагне пізнати і перетворити світ і що в основі діяльнісного підходу лежить не пасивне споглядання навколишньої дійсності, а активна і безперервна взаємодія з нею.

Сучасні дослідники встановили, що структура освітньої діяльності за технологією діяльнісного підходу включає шість послідовних етапів (Самойлов, Ціперко, 2022: 9):

1. Введення в ситуацію. Для цього вихователь, як правило, включає дітей в бесіду, обов'язково особистісно значиму для них, пов'язану з їх особистим досвідом. Важливо розуміти, що «дитяча» мета не має нічого спільного з освітньою («дорослою») метою. Молодші дошкільнята переважно ставлять цілі, пов'язані зі своїми особистими інтересами і миттєвими бажаннями (наприклад, пограти, послухати казку та ін.). А старші можуть ставити цілі, важливі не тільки для них, але і для оточуючих (наприклад, допомогти мамі).

Емоційне включення дітей в бесіду дозволяє педагогу плавно перейти до сюжету, з яким будуть пов'язані всі наступні етапи. Грамотно підібрані теми для бесіди дозволяють

інтегрувати різні освітні галузі. Ключовими фразами завершення етапу є питання «Чи хочете ви?», «Чи зможете ви?»

2. Актуалізація. В ході дидактичної гри вихователь організовує предметну діяльність дітей, в якій цілеспрямовано актуалізуються розумові операції, а також знання і досвід дітей, необхідні для побудови нового знання. При цьому діти знаходяться в ігровому сюжеті, рухаються до своєї «дитячої» мети і навіть не здогадуються, що педагог, як грамотний організатор, веде їх до нових відкриттів.

3. Утруднення в ситуації. Даний етап є нетривалим за часом, але принципово новим і дуже важливим, так як містить в своєму витоці основні компоненти структури рефлексивної самоорганізації, що лежить в основі вміння вчитися.

В рамках обраного сюжету моделюється ситуація, в якій діти мають подолати певні утруднення в діяльності. Вихователь за допомогою системи питань «Ви змогли виконати завдання?», «Чому ви не змогли виконати завдання?» допомагає дітям набути досвіду фіксації утруднення і виявлення причини його виникнення. Так як утруднення є особистісно значущим для кожної дитини (воно перешкоджає досягненню своєї «дитячої» мети), у дитини виникає внутрішня потреба в його подоланні, тобто розвивається пізнавальна мотивація. Таким чином, створюються умови для розвитку у дітей пізнавального інтересу (Самойлов, Ціперко, 2022: 9).

4. Відкриття дітьми нового знання (способу дій). На даному етапі вихователь залучає дітей до процесу самостійного вирішення питань проблемного характеру, пошуку і відкриття нових знань. Педагог за допомогою навчального діалогу, системи навідних запитань на основі предметної діяльності дітей приводить їх до відкриття нового знання або вміння. Оформивши в мові нове, діти повертаються до ситуації, що викликала утруднення, і проходять її, використовуючи новий спосіб дії. Таким чином, діти отримують початковий досвід вибору методу вирішення проблемної ситуації, висунення і обґрунтування гіпотез, самостійного (під керівництвом дорослого) відкриття нового знання.

5. Включення нового знання (способу дії) в систему знань дитини. Вихователь пропонує дидактичні ігри, в яких нове знання (новий спосіб) використовується в змінених умовах на основі засвоєного раніше.

6. Осмислення (підсумок). Даний етап формує у дітей на доступному для них рівні початковий досвід виконання самооцінки – найважливішого структурного елемента навчальної діяльності. За допомогою системи запитань «Де ви були?», «Чим ви займалися?», «Кому ви допомогли?» вихователь допомагає дітям осмислити свої дії і зафіксувати досягнення «дитячої» мети. Таким чином, пізнавальна діяльність набуває для дитини особистісної значущості (Самойлов, Ціперко, 2022: 10).

Висновки. Отже, нові стратегічні орієнтири в розвитку системи освіти слід сприймати позитивно. Система дошкільної освіти повинна розвиватися відповідно до запитів суспільства і держави. Завдання сучасного закладу дошкільної освіти в рамках діяльнісного підходу – підготувати випускника, що володіє здатністю і бажанням отримувати знання, що дозволяють йому впевнено почувати себе в самостійному житті. Використання діяльнісного підходу в освітньому процесі дозволяє створити середовище, необхідне для формування сучасного випускника ЗДО. Але разом з тим не варто забувати про золоті правила діяльнісного підходу: подаруй дитині радість творчості, усвідомлення авторського голосу; веди дитину від власного досвіду до суспільного; будь не – «над дитиною», а – «поруч з дитиною»; радій питанням дошкільнят, але відповідати не поспішай; вчи аналізувати кожен етап роботи.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Воронюк Л. Діяльнісний підхід у навчанні як ресурс якісної освіти. *Майбуття. Серпень-Вересень*. 2022. № 16-17 (687-688) С. 5-6

Лозова В. Стратегічні питання сучасної дидактики. *Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні*. Харків: ОВС, 2002. Ч. 1. С. 96-97.

Нікітіна О. Модифікація діяльнісного підходу до формування навчальної діяльності молодших школярів у ХХ – на початку ХХІ ст. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 36. С. 474-481

Пустовіт Г. Діяльнісний підхід у навчанні особистості в позашкільному закладі: психологічний аспект. *Рідна школа*. Випуск 12. 2007. С. 3-6.

Самойлов С., Ціперко Т. Діяльнісний підхід в організації освітнього процесу. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: Науково-методичний вісник*. № 58. 2022. С. 7-10.

REFERENCES

Voronyuk L. (2022). Diyal'nisnyy pidkhid u navchanni yak resurs yakisnoyi osvity. Maybuttya. Serpen'-Veresen'. №16-17 (687-688) P. 5-6.

Lozova V. (2002). Stratehichni pytannya suchasnoyi dydaktyky. Rozvytok pedahohichnoyi i psykholohichnoyi nauky v Ukrayini. Ch. 1. Kharkiv: OVS. P. 96-97.

Nikitina O. (2012). Modyfikatsiya diyal'nisnoho pidkходу do formuvannya navchal'noyi diyal'nosti molodshykh shkolyariv u KhKh – na pochatku KhKhI st. *Pedahohika vyshchoyi ta seredn'oyi shkoly*. Vyp. 36. P. 474-481.

Pustovit H. (2007). Diyal'nisnyy pidkhid u navchanni osobystosti v pozashkil'nomu zakladi: psykholohichnyy aspekt. *Ridna shkola*. Vypusk 12. P. 3-6

Samoylov S., Tsiperko T. (2022). Diyal'nisnyy pidkhid v orhanizatsiyi osvitr'oho protsesu. *Rozvytok profesiynoyi kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh neperervnoyi osvity: Naukovo-metodychnyy visnyk*. № 58. P. 7-10

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуті поняття діяльнісного підходу в освітньому процесі ЗДО на теоретичному рівні. Виділені основні умови ефективного впровадження діяльнісного підходу в освітньому процесі. Обґрунтовані поняття «діяльнісний підхід», «партнерська діяльність», «активні методи навчання». Виділені теоретичні та практичні особливості реалізації діяльнісного підходу в умовах закладів дошкільної освіти. Описані специфічні принципи діяльнісного підходу. Обґрунтовані форми та засоби реалізації діяльнісного підходу в сучасних ЗДО. Виділена ціль діяльнісного підходу у ЗДО, а саме – виховання особистості дитини як суб'єкта життєдіяльності. Охарактеризовані найважливіші напрямки роботи вихователя ЗДО в процесі реалізації діяльнісного підходу. Відображені види діяльності у реалізації діяльнісного підходу, які можна вважати прийнятними формами практики для дитини дошкільного віку. Пропонується структура безпосередньо освітньої діяльності в технології діяльнісного методу яка включає в себе шість послідовних етапів. Описана теорія (концепція) діяльності яка є провідною в педагогіці і психології. Обґрунтовані прийоми і методи, які формують вміння самостійно здобувати нові знання, збирати необхідну інформацію, висувати гіпотези, робити висновки і узагальнення, розвивати у дошкільнят уміння і навичок самостійності і саморозвитку. Визначено провідні види діяльності: ігрова, включаючи сюжетно-рольову гру, гру з правилами та інші види гри, комунікативна, пізнавально-дослідницька, а також сприйняття художньої літератури і фольклору, самообслуговування і елементарна побутова праця, музична і рухова форми активності дитини, які спрямовані на реалізацію діяльнісного підходу в освітньому процесі ЗДО. Визначені золоті правила діяльнісного підходу: подаруй дитині радість творчості, усвідомлення авторського голосу; веди дитину від власного досвіду до суспільного; будь не – «над дитиною», а – «поруч з дитиною»; радій питанням дошкільнят, але відповідати не поспішай; вчи аналізувати кожен етап роботи.

Ключові слова: діяльнісний підхід, освітній процес, заклад дошкільної освіти (ЗДО), суб'єкт освітньої діяльності, особистість, партнерська діяльність, теоретичний та практичний досвід, інтеграційні процеси в освіті.